

De Re Militari LXXX

От Руслан Трад, Александър Стоянов и Венцислав Божев

БРОЙ 80 | 18-25 ЯНУАРИ 2018

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад, Александър Стоянов, Венцислав Божев

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 25.1.2018

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

v.bozhev90@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

АВТОРИТЕ

РУСЛАН ТРАД

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

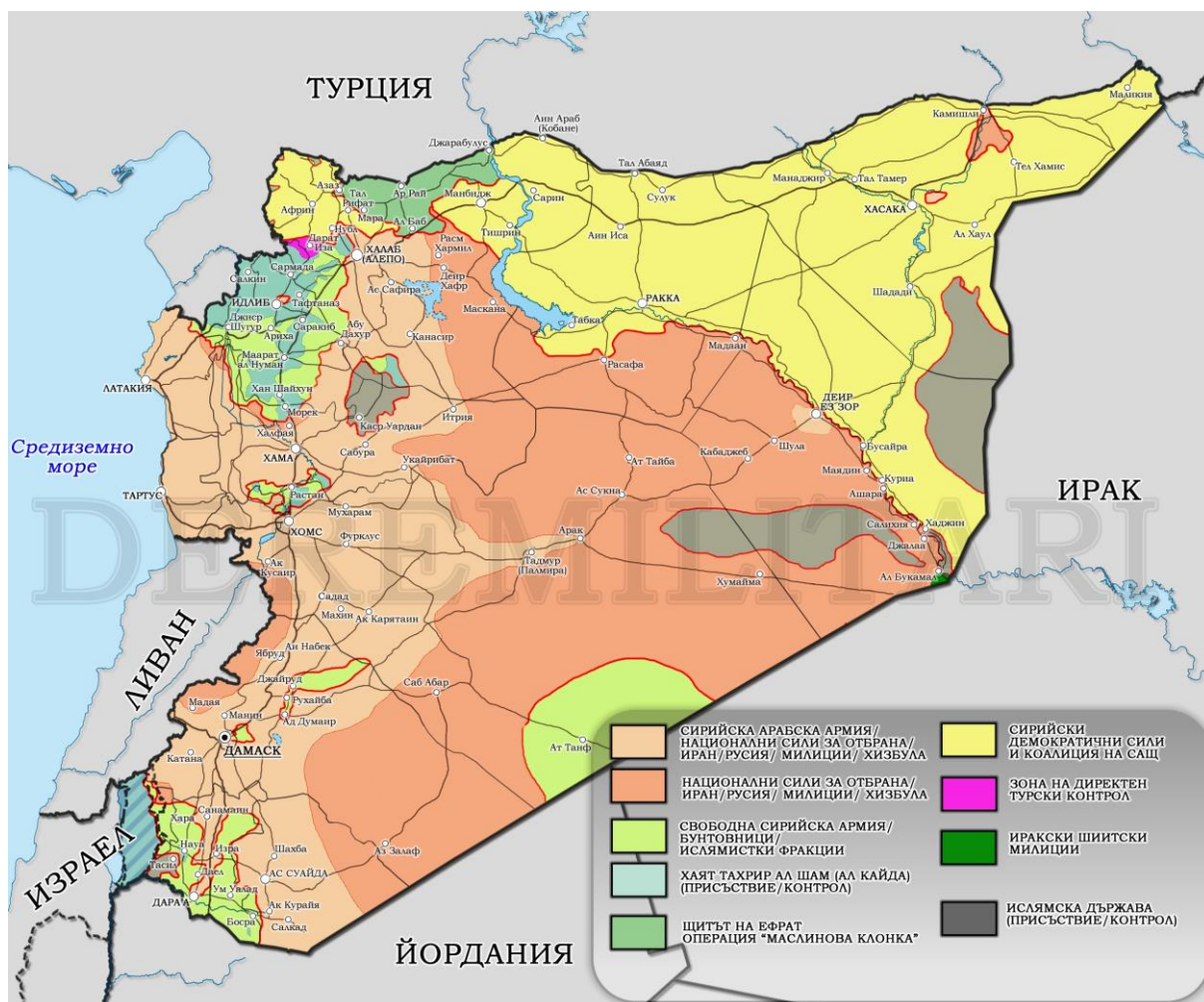
АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ

Историк и журналист, доктор, а преди това и *magister cum laude* от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

ВЕНЦИСЛАВ БОЖЕВ

Политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

СИТУАЦИЯТА В СИРИЯ

На **20 януари** правителствената армия (САА) успя да завземе напълно авиобаза Абу ал-Духур. Това се случи след като по-рано през деня, частите на САА завзеха селищата Ум Тинах и Ал Музайуина. Така те се свързаха с проправителствената милиция на "Тигрите" и заедно щурмуваха военното поделение от изток и от юг. В рамките на няколко часа силите на Хаят Тахрир ал-Шам (ХТШ) и техните съюзници бяха изтласкани от там.

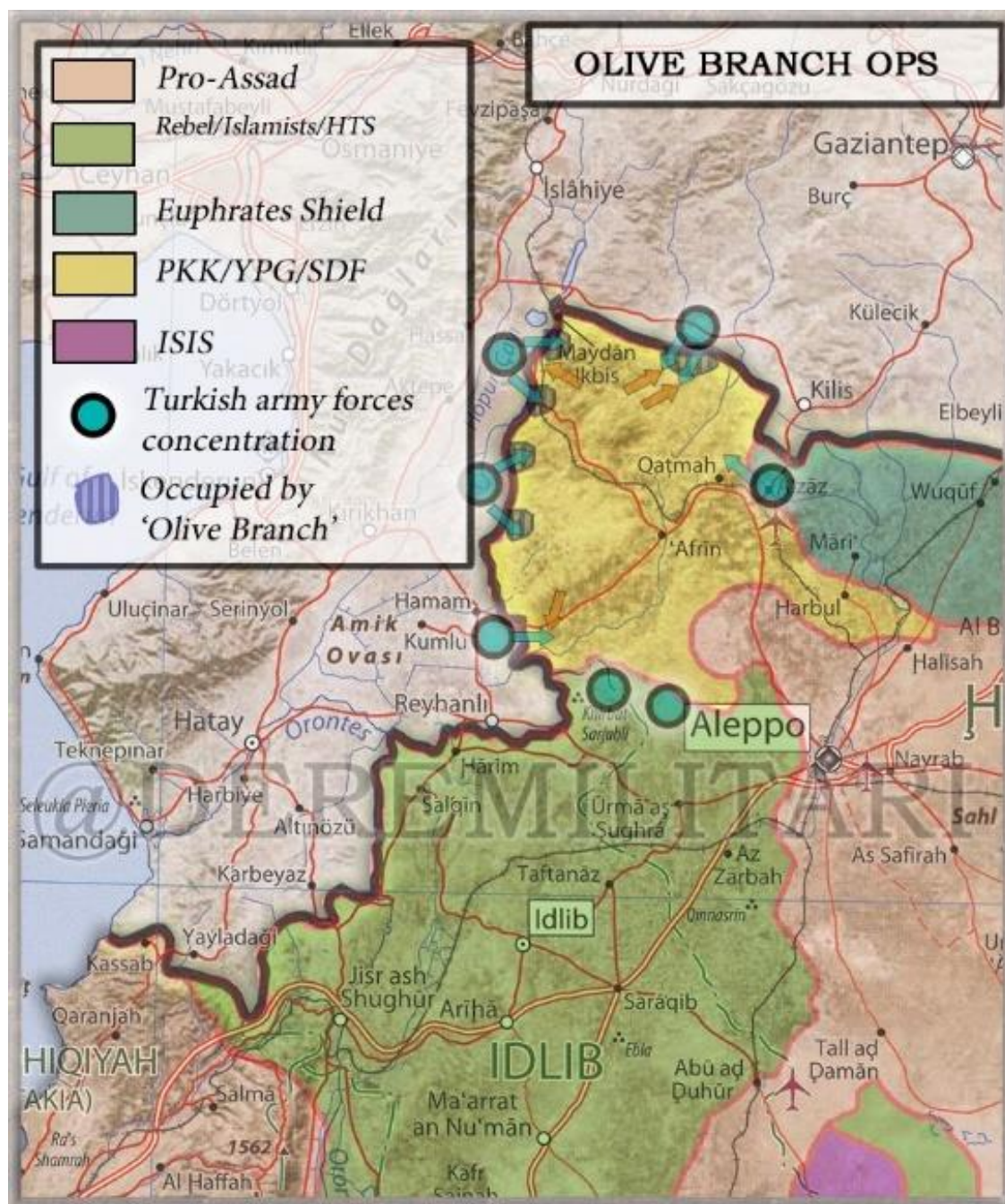
На **21 януари** - след успехът от предишния ден - правителствените сили и техните съюзници продължиха своя устрем на север и североизток от авиобазата, завземайки четири нови села. Очаква се следващата непосредствена цел да бъде град Абу ал-Духур,

намиращ се в непосредствена близост до едноименното военно летище.

На **22 януари**, водени от отряди на ХТШ, ислямистки сили направиха опит да възвърнат част от изгубените си позиции в провинция Идлиб.

Те концентрираха своята атака в района около авиобазата, но след няколко часа сблъсъци, те бяха изтласкани обратно към изходните им позиции. В хода на сраженията загинаха най-малко петима проправителствени бойци в следствие на самоубийствена атака с кола-бомба.

ОПЕРАЦИЯ „МАСЛИНОВА КЛОНКА“

През последните няколко седмици Турция активно подготви на дипломатическо и военно равнище своята дългоочаквана военна намеса срещу северозападния кюрдски кантон Африн.

Малко след като от посещение в Москва се завърнаха началниците на генералния щаб и разузнаването Халуси Акар и Хакан Фидан, руските военни се изтеглиха от Африн. До този момент тяхното

присъствие имаше възпиращ фактор спрямо евентуална турска намеса срещу кюрдите в Северна Сирия.

В същото време, по своята южна и югозападна граница, Анкара струпа огромно количество бронирана техника, а в контролираната от нея част на провинция Алепо в Сирия, протурските въоръжени милиции (част от Свободната сирийска армия) започнаха подготовка по границата с Африн. Очаква се те да изнесат голяма част от тежестта на бойните действия, като по всяка вероятност тяхната основна цел ще бъдат селищата с арабско население.

Все пак не всички части на ССА са съгласни с турската офанзива. Голяма част от бунтовниците засега няма да участват. В Африн се включват онези бунтовнически сили, които участваха в "Щита на Ефрат" срещу Ислямска държава.

На 20 януари към 14:00 местно време турският президент Реджеп Ердоган официално обяви началото на операция "Маслинова клонка". По неговите думи целта е пълно прочистване на коридора към град Африн от присъствие на считаните от неговото правителство за терористична организация и клон на PKK в Сирия отряди на YPG. Следващата цел ще бъде град Манбидж, намиращ се на 150 км. източно от Африн.

Самата операция реално започна още в четвъртък (18 януари) с масирани въздушни и артилерийски бомбардировки срещу кюрдски позиции. От Вашингтон и Дамаск реагираха остро срещу турската намеса, а от Москва призоваха за въздържане от насилие.

В рамките на деня турската авиация и артилерия нанесе над 100 удара срещу цели в района на Африн, Тал Рифат, Курдан, Ражу, Булбул, както и около авиобаза Минаг. От командването на Сирийските демократични сили (SDF) съобщиха за смъртта на 9 души, включително шестима цивилни.

На **21 януари** малко след 11:00 местно време стартира сухопътното настъпление на силите участващи в операция "Маслинова клонка". Те напреднаха през районите северно от градовете Ражу и Булбул, като тежки сражения се водиха по цялата дължина на северната и

западната част на кантона Африн. В резултат на това най-малко четири села попаднаха под контрола на протурските бунтовнически милиции. За сега освен въздушните удари и артилерийския обстрел, няма данни големи части турски войници да са навлизали в Сирия.

По данни на Сирийската обсерватория за човешки права в рамките на първите 24 часа от операцията са загинали най-малко 18 цивилни в следствие на непрестанните бомбардировки на турската авиация. В същото време кюрдските сили извършиха ракетен обстрел срещу турския град Рейханлъ в провинция Хатай. Местни медии съобщават за смъртта на един сирийски бежанец.

На **22 януари** турската армия и техните съюзници от ССА откриха трети фронт северозападно от град Азас. Те атакуваха кюрдските позиции в района на планината Бирсая, успявайки да наложат за кратко контрол над стратегическото възвишение. Малко по-късно обаче, частите на SDF успяха да изтласкат обратно бунтовниците. От командването в Анкара съобщиха за смъртта на един турски войник.

На северния фронт, протурските части завзеха хълма Шейх Харуз заедно с няколко малки села, намиращи се в непосредствена близост. В същото време на запад от там бригадата Сюлейман Шах напредна в посока град Шейх Хадид.

Ден по-късно – на **23 януари** - сирийските бунтовнически милиции, подкрепени от Турция продължиха своя масиран натиск срещу кюрдските сили. По цялата дължина на западната граница отряди на ССА успяха да овладеят няколко села и стратегически хълмове. Тежки сражения се водиха през целия ден и в района на Хамам, който остана оспорван и без изяснен контрол.

В същото време продължи сблъсъкът и за планината Бирсая. Протурските милиции успяха да овладеят част от възвишението, като в хода на сблъсъците е загинал един турски войник.

За момента все още не могат да бъдат оценен реалният брой жертви на двете страни. И от кюрдска и от турска страна се претендира за десетки убити вражески войници. Активно се използват средствата за масова информация и социалните мрежи за разпространяване на фалшиви новини с цел дискредитиране на противниковата страна.

На **24 януари** кюрдските сили извършиха ракетен обстрел срещу турския град Килис. Една от ракетите е ударила джамията “Чалък”, докато втора е попаднала в жилищна сграда. Жертвите са четирима цивилни, а поне 20 остават ранени.

В същото време, турската армия също продължи своите агресивни бомбардировки срещу кюрдски цели. Няколко десетки удара бяха нанесени в района на Африн, Джиндарис, както и в провинция Алепо на запад от Манбидж.

ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА ООД

По подобие на Мексико, в Близкия Изток тече интензивен, но слабо отразяван процес на преструктуриране на една престъпна организация, а именно – Ислямска държава. През последната година, ИД загуби около 90% от своите територии в Сирия и Ирак, а голяма част от бойците на групировката бяха ликвидирани в хода на кървавите кампании срещу Ракка и Мосул. Въпреки това, ИД може да е победена, но съвсем не и разгромена.

Поредица от изгодни сделки със сирийското правителство, както и с иракските и сирийските кюрди позволи на ИД да изтегли значителни свои сили от основните конфликтни зони и да ги пренасочи към подземните си мрежи в Сирия и Ирак. Поне 1 000 бойци успяха да се евакуират от държаните от САА и про-Асад милициите зони, докато от Ракка се изтеглиха над 4 000 бойци заедно със семействата си. В района на Тел Афар в Ирак няколко стотин бойци на ИД бяха пропуснати да се изтеглят навътре в пустинята на провинция Анбар, а други успяха да избягат към вътрешността на Ирак – провинциите Салах ад Дин и Дияла. Всички тези бойци, чиято численост се оценява на между 6 и 10 000 души (но тук говорим само за активния контингент), продължава да оказва сериозно влияние в региона.

Паралелно с тази бойна структура, Ислямска държава се завърна към своята клетъчна структура, оформена и добре разработена в периода 2009 – 2011 година. В *De Re Militari* вече неколkokратно обръщаме внимание на тази тенденция, като първите ни прогнози са още от есента на 2016 г., много преди падането на Ракка и Мосул. Както посочихме и тогава, ИД ще разпуснат привидните си военни части и ще се преформатират в местни подземни структури – банди, неформални доноснически мрежи, тайни клетки от по 5-6 водачи, които ръководят операциите на джихадистите в едно или няколко селища и т.н. Този процес вече се разгръща активно както в Западен Ирак, така и в Сирия. Сливането на ИД на едно по-долно стъпало в еволюционната верига на джихадизма, обаче, не бива да се третира като деволюция, а по-скоро като форма на хибернация. Така разположени, клетките на ИД са далеч по-гъвкави и резистентни и позволяват не само запазване, но и разширяване на

съществуващата терористична мрежа. Именно на базата на тази клетъчна, автономна структура, ИД извърши своя забележителен преход от разбита и преследвана организация с около 100 души в редиците през 2008 г. до най-сериозната заплаха за сигурността в регионален мащаб през 2015 г. По всичко изглежда, че в рамките на около година и половина, по-голямата част от тази структура ще бъде подновена.

Паралелно с чисто организационното преформатиране, ИД предприе и сериозна стъпка към диверсификация на своите финансови източници. Освен продължаващата в твърде скромнен мащаб търговия с петрол, ИД ще засили натиска в посока продажба на дрога и оръжие. Тези стоки джихадистите внасят по канали от Африка (звената им в Либия и Нигерия), както и от Азия (звената им в Афганистан и Йемен). ИД отдавна са част от международната мрежа за разпространяване на дрога, в която техни агенти, опериращи далеч на запад в Тринидад и Тобаго, си взаимодействат с мексиканските и колумбийските наркокартели, които изнасят продукцията си през Атлантика към Западна Сахара. Отделно от мръсните сделки с кокаина и хероина, ИД продължава активно да участва в износа на антики и културно-исторически ценности от всички държави в които има свои активни звена – Афганистан, Сирия, Ирак, Ливан, Египет, Сомалия, Йемен, Либия, Нигерия, Филипините, Индия.

Към този списък от икономически дейности трябва да добавим и една нова тенденция. През 2016-2017 г., ИД са изнесли от Ирак и Сирия финансови авоари в размер на поне 400 000 000 \$. Около ½ от тези пари са върнати обратно под формата на инвестиции в легален бизнес, извършван чрез посредници на ИД, които не са част от самата организация.

В замяна на сериозна печалба, съответните частни лица и фирми се ангажират да отделят голям процент от своите търговски приходи за да пълнят хазната на ИД. Най-разпространени са обменните бюра и заведенията за бързо хранене, които получават лъвския пай от инвестициите на джихадистите. Тази тактика, разбира се, е отдавна познат прийом на терористичните организации, които го прилагат още от времето на Студената война в държави както от Източния,

така и от Западния блок. Тази дейност се разгръща след 1990 г. и е част от финансирането на всички големи нелегални или полу-легални терористични организации, в това число и Хизбула и Ал Кайда.

Сключването на сделки на „сиво“ не е цел на организацията само в Близкия изток. Между 2015 и 2017 г., поредица от доклади на европейските служби за сигурност показват, че и ИД и Ал Кайда сериозно са засилили своите връзки с местни мафиотски и нелегални структури в Европа, привличайки ги в своята глобална икономическа мрежа.

Макар вносът на дрога и оръжие за Европа да е далеч по-сложно и опасно начинание, ИД може да се огледа сериозно в тази посока, тъй като приходите са пропорционални на риска. В този контекст, властите в пограничните държави Италия, Гърция, Франция, Испания и България би трябвало да засилят мониторинга на вътрешните престъпни структури и внимателно да следят с какви точно подземни организации откън си партнират.

ПЕТРОЛЪТ – НОВАТА СТОКА НА МЕКСИКАНСКИТЕ НАРКО КАРТЕЛИ

Изминалите две години бяха важни за развитието на мексиканските наркокартели, а ние в De Re Militari проследяваме тяхната динамика още от началото на журнала ни преди две години. Засилените взаимоотношения с Колумбия, където сделката между FARC и правителството размести пластовете на сенчестия бизнес и обмяната на стоки с Ал Кайда и Ислямска държава, отбелязаха нов етап в развитието на картелите. Сериозният натиск от страна на мексиканските власти, както и изострените вътрешни конфликти между отделните мафиотски структури доведоха до реструктуриране на зоните на влияние в Мексико.

Картелът Синаола се издигна като основна водеща сила през последната година, паралелно с т.нар. Ново Поколение Хуарес, което обедини около себе си отломки от старите структури в Централно Мексико. Някои от картелите, които бяха ключови до преди две години, вече не съществуват (например Тамплиерите), а други стари и установени сили бяха изтласкани в периферията на страната (напр. Тихуана и Хуарес).

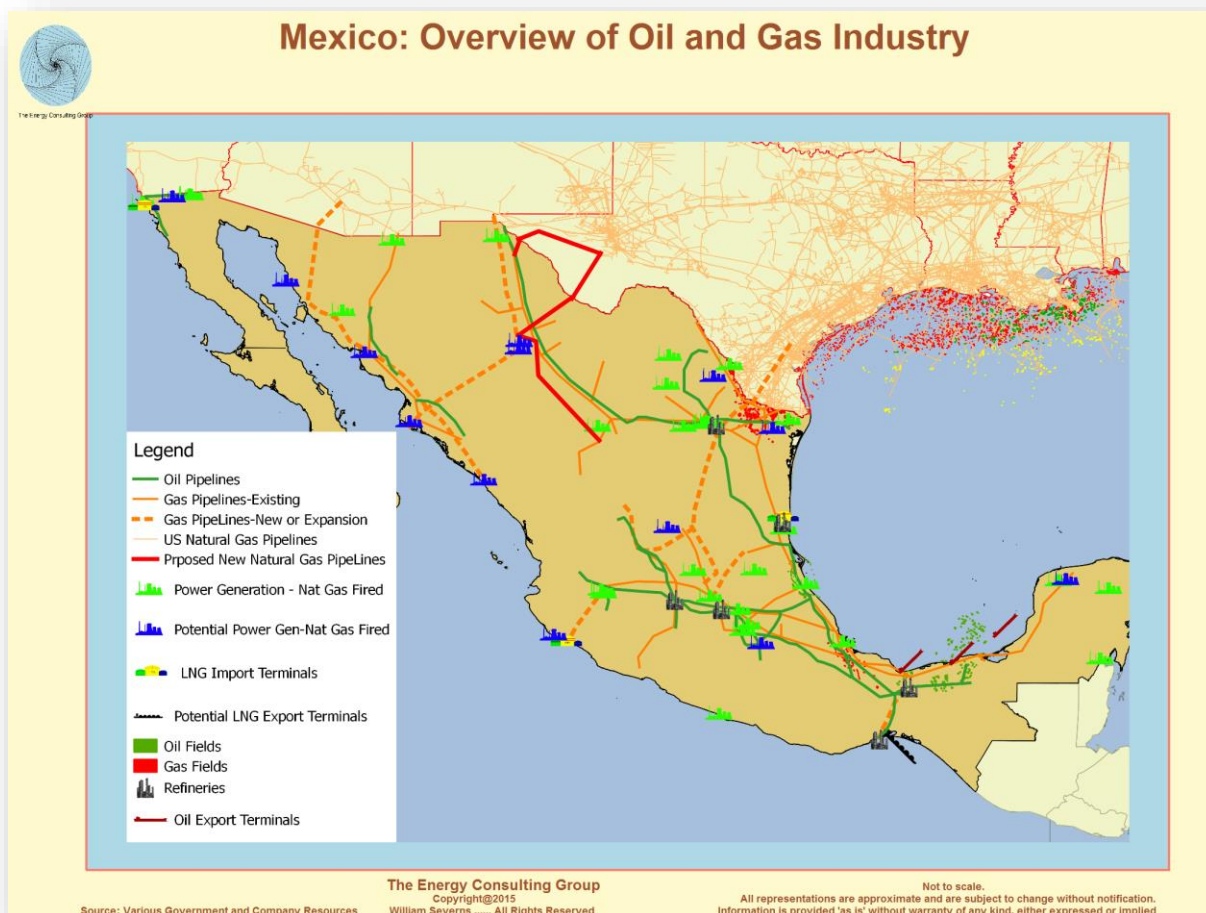
В тази сложна обстановка на противоречия, конфронтации и спад в директните приходи от дрога, картелите постепенно се обръщат към нов източник на средства – петролът.

Смята се, че само за миналата година, мексиканската държава е загубила над 1 милиард долара от кражби на гориво и суров петрол. Наркобароните са преориентирали част от структурите към източване на нефта директно от преносната мрежа или се организират атаки срещу цистерните, превозващи гориво.

За последните три години, стотици работници в мексиканската държавна нефтена компания – Пемекс - са станали жертва на шантажи, изнудване, отвличания и физическо насилие с цел да разкрият точните дни и места, на които ще се извършват доставки на гориво. Според изчисления на правителството, между 2009 и 2016 г., картелите са извършвали незаконни източвания на всеки 1,4 км трасе от мрежата на Пемекс, чиято обща дължина е 14 000 км. Разходите по ремонт на повредените инсталации също са скочили многократно за същия период - от около 10 милиона долара през 2009 г. на 95 милиона долара през 2016 г. Броят на нелегалните източвания от мрежата на Пемекс се е увеличил пет пъти от 2011 до 2016 г.

Всички тези тенденции са изключително вредни за Мексико. Страната задели сериозни инвестиции за своята енергетика (в това число и добива на петрол) през 2014 г. Идеята беше повишеният добив на нефт да стимулира ръста на икономиката и на БВП. Към момента, около 8% от икономиката на Мексико идва от нефтодобива, а печалбите на Пемекс се изчисляват на около 51 милиарда долара годишно.

За сравнение, през 2017 г., картелите са реализирали около 21 милиарда долара печалба от продажбата на дрога.

Източник: <http://energy-cg.com>

Борбата с източването на нефтените ресурси ще се превърне в основен приоритет на мексиканските власти.

Преориентирането на наркокартелите към петрола не е изненадващо. Техни членове заявяват, че продажбата на петрол и бензин е доходоносна и крие значително по-малки рискове. Повишената вътрешна конкуренция, напрежението между престъпния свят и правителството, както и необходимостта от диверсификация на доходите, несъмнено ще принудят картелите да потърсят алтернативни източници на доход.

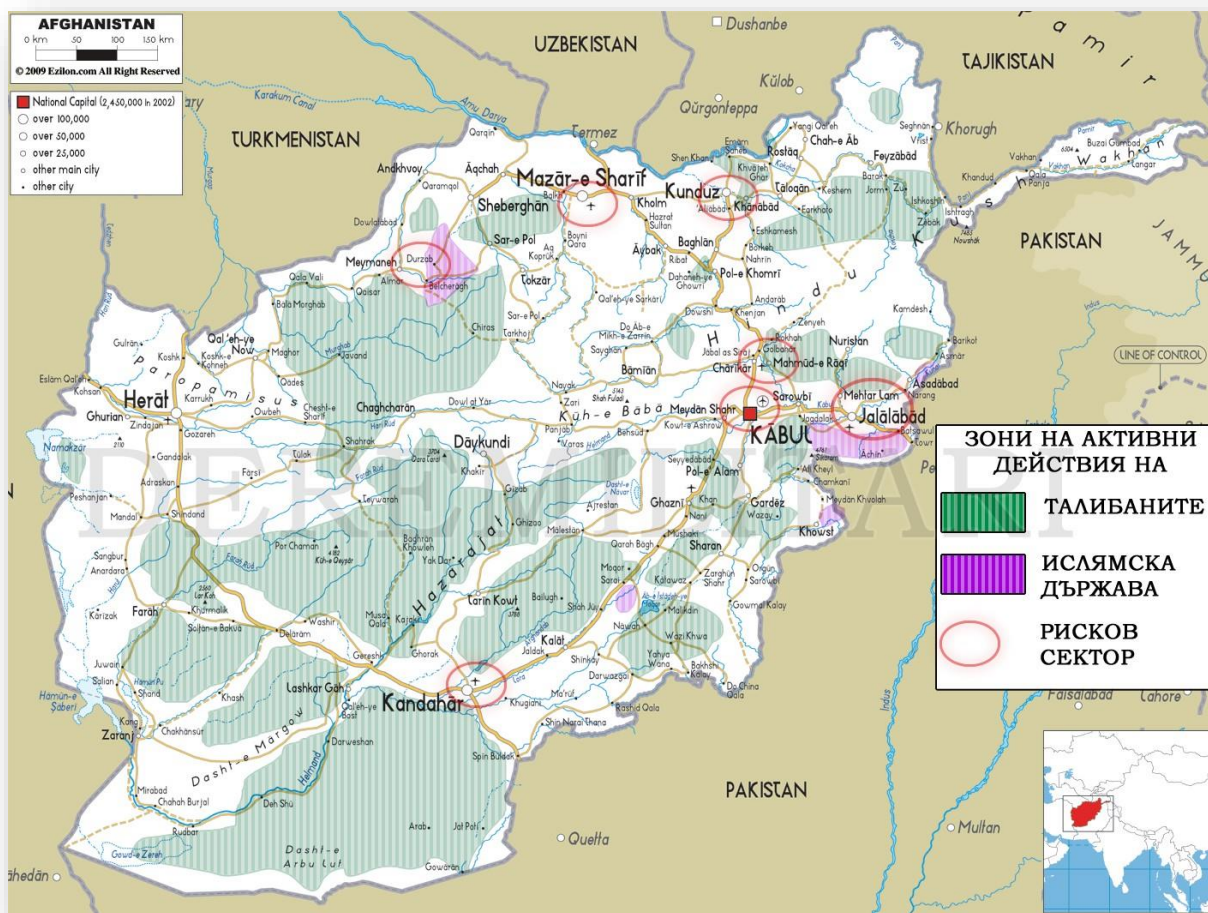
НАТО СЕ ГОТВИ ЗА ОФАНЗИВА СРЕЩУ ТАЛИБАНИТЕ, НО ГРЕШНАТА СТРАТЕГИЯ ОСТАВА

Според прессъобщение на мисията на НАТО в Афганистан, през 2018 година се готви обща офанзива срещу талибаните. Операцията ще започна още от сега, когато боците използват зимата, за да се прегрупират. На пролет трябва да започне същинската офанзива.

Със сигурност, обаче, силите на НАТО и афганистанската армия няма да се изправят пред лесни за изпълнение цели. От една страна, миналата година беше погрешно сметната за успешна, а от друга международните сили смятат прекалено оптимистично, че армията и полицията на Афганистан за готови да се сражават на пълни обороти с талибаните.

Според съобщението на НАТО, 2017 е успешна, защото талибаните не са завладели нито една провинциална столица. Но в същото време, когато обявиха в началото на миналата година своята Операция Омари, талибаните никога не са споменавали за своя цел да превземат главни провинциални градове. Вместо това, те се фокусираха върху: **1)** прочистване на зони от контрола на правителствените сили **2)** нанасяне на атаки върху вражески позиции (включително самоубийствени атаки) **3)** политически убийства **4)** прекъсване на снабдителни линии.

Общо казано, талибаните успяха в своята операция „Омари“ и през изминалата година затвърдиха присъствието си в страната. Към момента те контролират 45% от общините. Най-важното: може да не контролират главни провинциални центрове, но талибаните имат контрол върху селските и земеделски райони, откъдето могат да атакуват всеки момент градските центрове. Към момента позициите на талибаните се намират в непосредствена близост до главните градове на провинциите Кундуз, Хелманд, Урузган и Фарах. Дори столицата Кабул няколко пъти се намира под мащабни атаки.

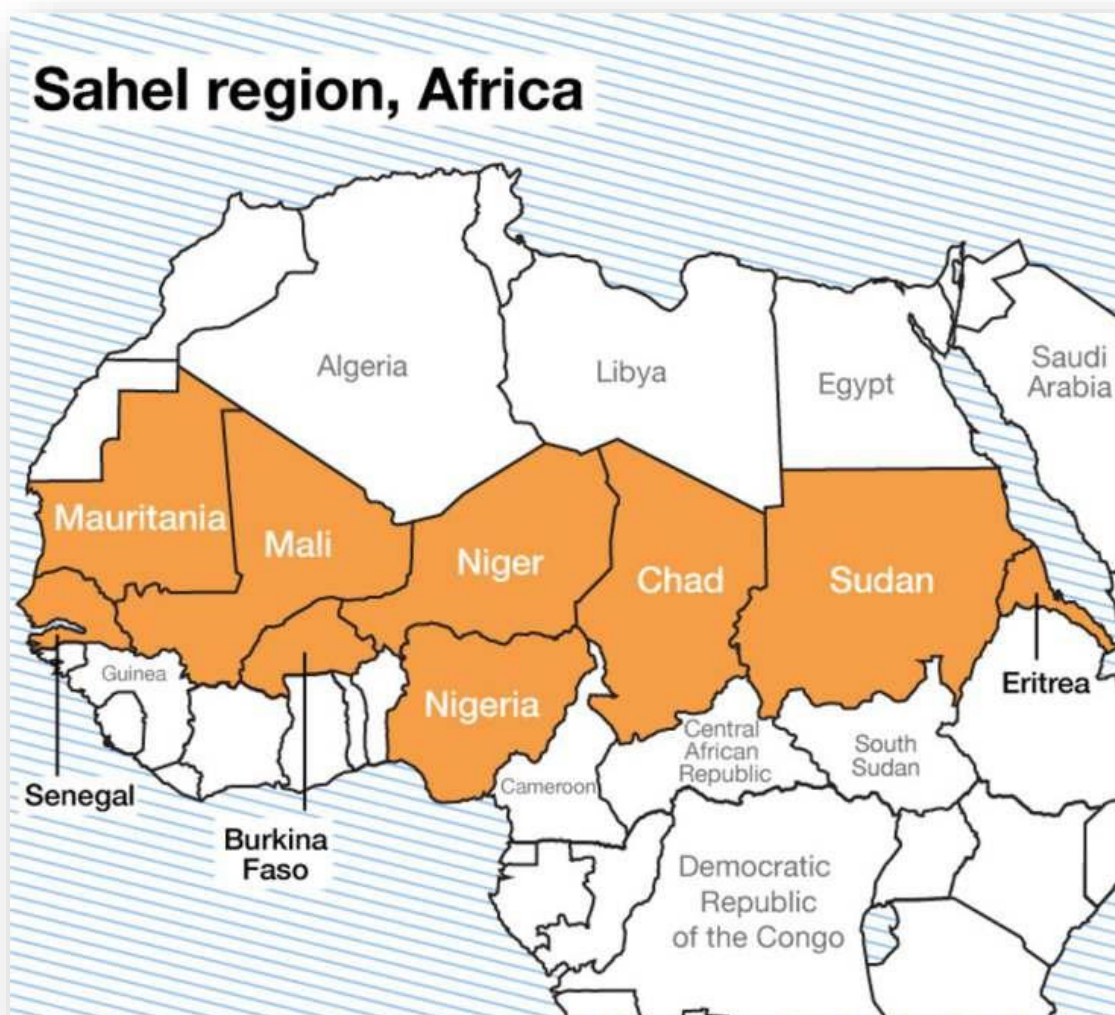
Селските райони се използват и за набиране на средства – нещо, което както НАТО, така и афганистанската армия подценява.

Досега зимните месеци бяха неактивен сезон за правителствените сили, което е голям проблем и грешка. Именно през зимата талибаните се прегрупират и нанасят атаки. За първи път афганистанските сили извършиха офанзиви в шест провинции.

Стратегията срещу талибаните има все още множество пробойни и се допускат грешки. Въпреки това, очаква се тази година да има подобрение. Сами афганистанските сили не могат да победят талибаните, които намират подслон не само в съседните райони в Пакистан, но и имат немалка подкрепа в селските райони.

КРИЗАТА В САХЕЛ НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ПОДЦЕНЯВА КАТО ОПАСНОСТ

Сахел е огромна територия в Африка, простираща се от западното до източното крайбрежие на континента, която маркира прехода от пустинята Сахара към Суданската савана. Това е зона, в която се намират слаби и бедни държави, опитващи да се справят с множество предизвикателства като междуобщностни конфликти, присъствие на радикални ислямистки и терористични организации, както и борба за контрол над канали за трафик на оръжие, наркотици и мигранти. Нерядко дори самите правителства имат участие в нелегална дейност и допринасят за нестабилността и насилието, а бруталният им отговор срещу фактори, отчитани за заплахата, често утежнява ситуацията.

Динамиката във всяка държава като цяло е различна, но няколко неща могат да бъдат обобщени като характеристика за региона, а именно: слаба или пълна липса на държавност в цели области, крайна бедност, климатичните промени водещи до разширението на пустинята Сахара, слабо управление и широко разпространена корупция, както и почти пълна невъзможност за контрол над насилието. А то е подхранено от оръжейния поток залял региона след началото на конфликта в Либия, почти довел страната до състояние на „провалена държавност“.

Нестабилността в Либия в последствие пренесена и на юг, в крайна сметка отваря отлични възможности както за трафикантските, така и за джихадистките мрежи, които капитализират от тежката ситуация,

използвайки исляма като аргумент срещу провалените традиционни власти.

Макар и относително далеч от Европа, Сахел е считан като район от критична важност за сигурността и все по-разширяващ се център на организирана престъпност и радикализъм. В тази логика на терен действат множество инициативи от различни участници, които не винаги действат координирано помежду си, а много често изпълняват припокриващи се задачи. Акцентът преди всичко пада върху опитите за военно решение. В следващите редове ще бъде хвърлен поглед върху основните играчи и техните инструменти за управление на конфликтите в Сахел.

САЩ

В началото на месец октомври 2017 г. загиват четирима американски военнослужещи от специалните части след организирана засада в отдалечена пустинна провинция на Нигер¹. Около случая се вдига много шум, а обществото започва да задава много въпроси относно тайното участие на САЩ в региона.

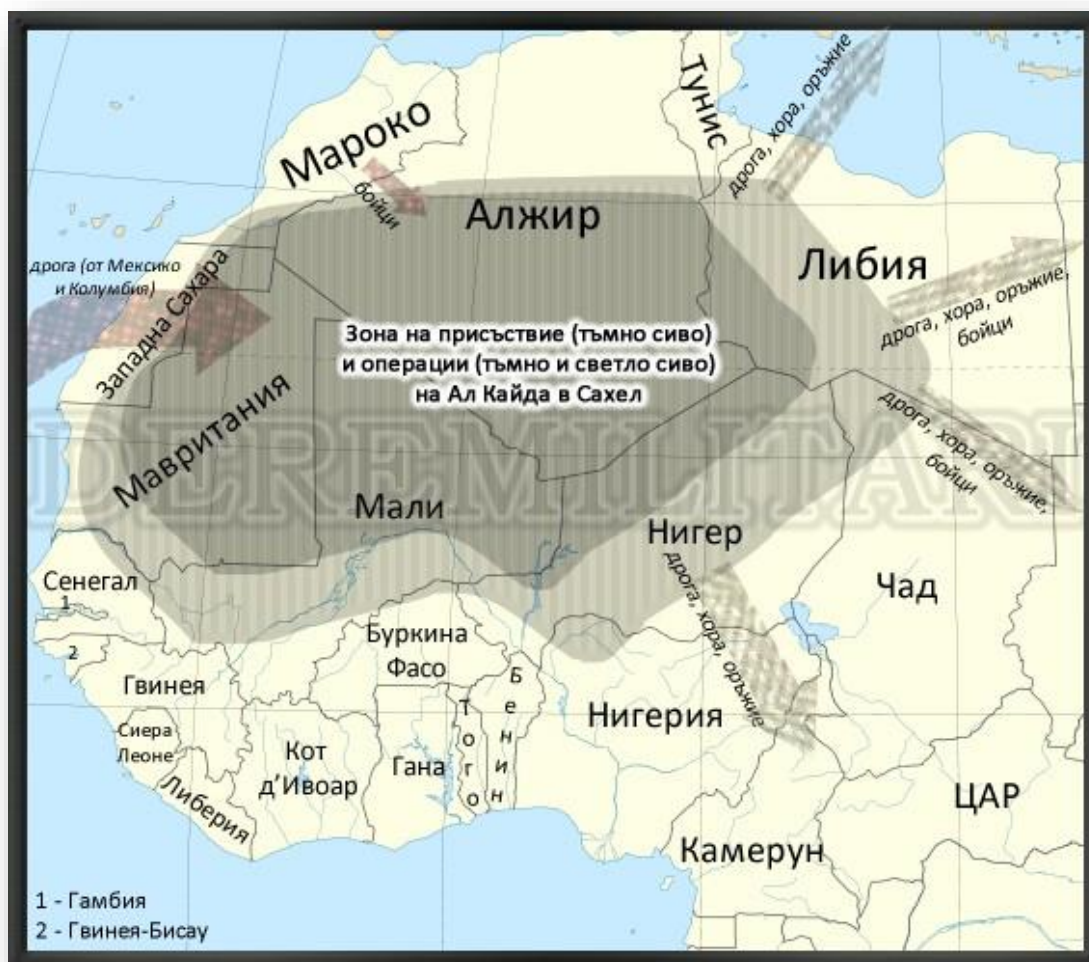
Участие, което е толкова тайно, че дори висши представители на правителството и конгреса не знаят подробности за него. Очевидно без публичен дебат и политически контрол от Вашингтон, през последните няколко години американската армия е увеличила значително своето присъствие в Сахел. Официално няма данни колко точно души има на терен в района, но по всяка вероятност може да се говори за цифра от порядъка на 1000 – 2000 души от специалните части, морските пехотинци и персонал, управляващ дронове. Само в Нигер се предполага, че са стационарни около 800 души, което е увеличение с осем пъти за периода 2013 – 2017 г.² При всички положения, контингенти с различна численост има още в Камерун, Конго, Джибути, Централноафриканската република, Уганда и Южен Судан.

¹ Park, M, Niger ambush: Timeline of attack that killed 4 US soldiers, 25.10.2017, <http://edition.cnn.com/2017/10/24/politics/niger-ambush-timeline/index.html>

² Attack on U.S. Soldiers in Niger: Context and Issues for Congress, 05.10.2017, <https://fas.org/sgp/crs/natsec/IN10797.pdf>

В краткосрочен план по всичко изглежда, че американската стратегия се свързва основно с участие чрез подкрепа със специални части, инструктори, разузнаване и въздушна поддръжка. Поддържане на относително ограничени контингенти, не набиващи се в очите на местното население, което е силно податливо към джихадистките послания и особено чувствително към чуждестранно присъствие.

И докато разширението на влиянието на престъпни и джихадистки групировки да изисква пропорционален военен отговор от местните правителствени армии, без съмнение имащи нужда от западна подкрепа, все пак не изглежда Вашингтон да има някакъв ясен, дългосрочен план. Военните инструменти трябва да бъдат част от една по-широка стратегия, включваща засилена дипломатическа активност на местно и регионално равнище, както и по-сериозен икономически ангажимент спрямо местните общности.

ЕС

За разлика от САЩ, Европейският съюз е въвел в ход многокомпонентна и всеобхватна стратегия за Сахел. Тя е приета през 2011 г. и е обновена на два пъти през 2014 и 2015 г. Конкретно е насочена към Буркина Фасо, Мали, Мавритания, Нигер и Чад, но силната регионална взаимна обвързаност на икономическо и социално ниво налага нуждата от сътрудничество на различни нива с държавите от Магреб (Мароко, Алжир, Либия), както и с Нигерия. Четири са основните цели на стратегията, а именно: сигурност, регионално сътрудничество, изграждане на капацитет и постигане на икономически растеж³.

Стратегията като цяло се крепи на три компонента. Първият е на дипломатическо ниво и е свързан със специалния представител на ЕС за Сахел. Неговите функции са свързвани преди всичко с координация на стратегическите цели, както и с активност спрямо всички заинтересовани страни, включително правителства, международни организации, гражданско общество и диаспора.

Вторият компонент от стратегията на ЕС е свързан със сигурността. Това са трите мисии, действащи на терен в Мали и Нигер. Тяхната цел е преди всичко обучение на местните сили за сигурност и армия в контекста на борбата срещу тероризма и организираната престъпност. Мисиите са с обучителен и мироопазващ характер без мандат за участие във военни или антитерористични операции.

В икономическо отношение ЕС използва няколко програми и фондове за развитие и хуманитарна помощ, чиято стойност ще достигне до 8 млрд. евро в следващите 5 години⁴. Проблемът тук обаче е, че тези пари реално ще трябва да се предоставят на правителства, които са пословично известни със своята корумпираност. Едно от сериозните предизвикателства пред ЕС е да бъде осигурен правилният

³ European Union External Action Service Strategy for Security and Development in the Sahel, http://eeas.europa.eu/archives/docs/africa/docs/sahel_strategy_en.pdf

⁴ Africa Seeks Investment to Stem Migration at Summit With EU, 29.11.2017, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-29/africa-seeks-investment-to-stem-migration-as-eu-summit-begins>

мениджмънт на средствата, който да гарантира, че те ще бъдат използвани по предназначение.

ФРАНЦИЯ

Почти всички държави в Сахел са бивши колонии на Франция. Това е територия, която се счита за традиционна френска сфера на влияние и по тази логика Париж има и най-голям външен ангажимент по отношение на сигурността в региона. Операция „Бархан“ е директно продължение на успешната операция „Сервал“, която в рамките на около година и половина успява да прекъсне джихадисткият напредък в северната част на Мали, заплашил целостта на цялата държава.

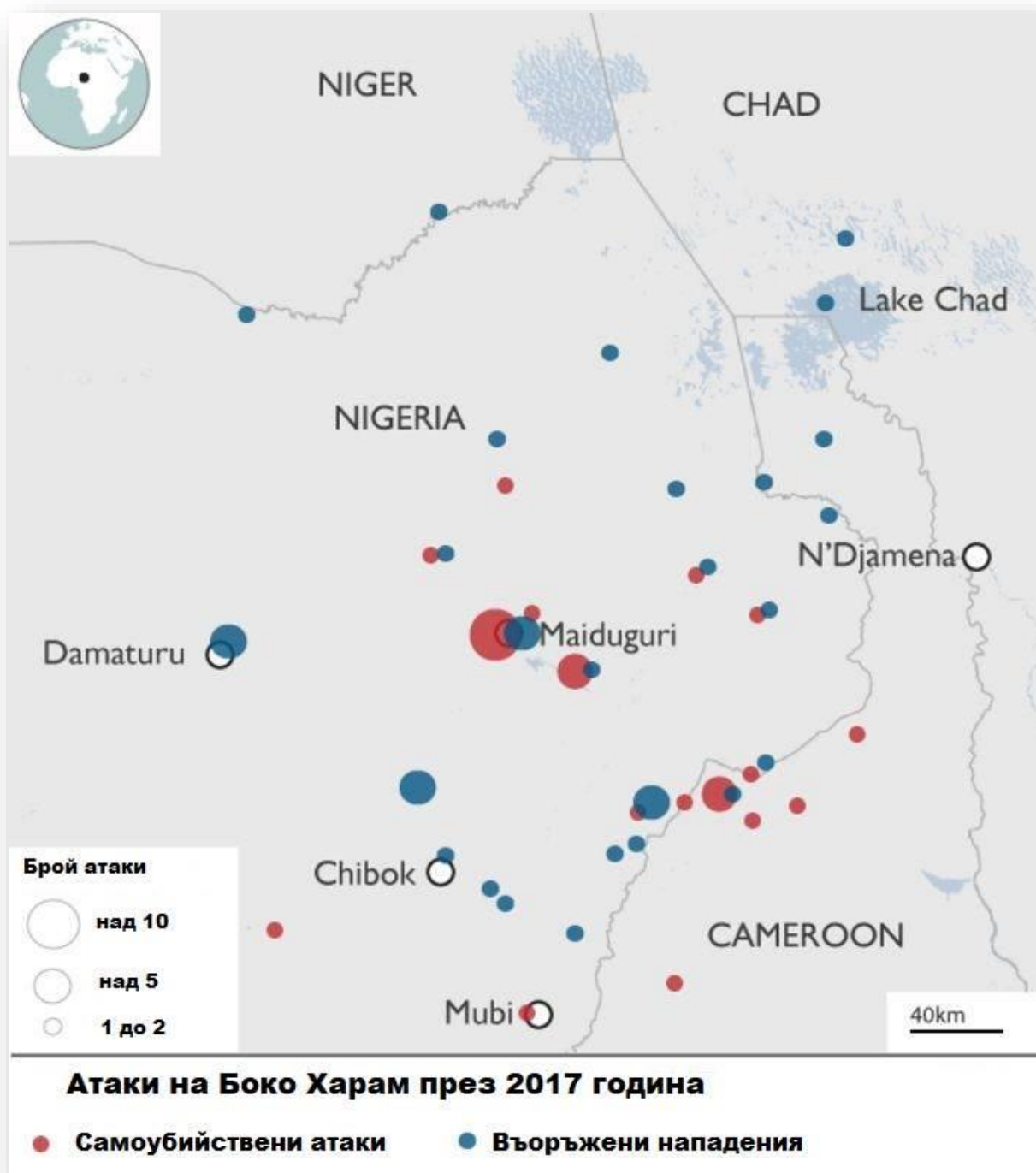
Според информация на списание „Икономист“, през лятото на 2014 г. когато стартира „Бархан“, французите разполагат с общо 3000 военни, разделени в пет държави – Буркина Фасо, Чад, Мали, Мавритания и Нигер ⁵. Около 1000 от тях са перманентно стационарни в Мали с фокус върху антитерористични операции в размирената северна част на страната по границата. Други 1200 остават в Чад където е главния щаб, а всички останали са разделени между Буркина Фасо, Нигер и Код д`Ивоар. Много вероятно е към настоящия момент контингентът да е значително по-голям.

G5 SAHEL

G5 Sahel (G5S) е регионално обединение с цел сътрудничество и развитие в областта на отбраната. Създадено е през 2014 г. и включва Буркина Фасо, Чад, Мали, Мавритания и Нигер. Три години по-късно с подкрепата на две резолюции на ООН, Франция и САЩ, петте държави създават G5 Sahel Joint Force (FC – G5S) – международна бригада с численост от 5000 души, чиято цел е борбата с тероризма, организираната престъпност, както и възстановяване на държавността в отдалечени райони, помощ за бежанци и осигуряване на хуманитарна помощ. Идеята е корпусът да действа в три направления: граничния район между Мали и

⁵ François Hollande's African adventures, 21.07.2014, <https://www.economist.com/news/europe/21607847-french-are-reorganising-security-increasingly-troubled-region-fran-ois-hollandes>

Мавритания, границата между Нигер и Чад и областта Липтако – Гурма, където се събират границите на Буркина Фасо, Мали и Нигер.

На думи изглежда чудесно.

Регионално сътрудничество на политическо равнище и общи усилия на местните лидери в името на борбата срещу екстремизма и трафика. Важна стъпка напред в опитите за справяне с

нестабилността в Мали, разпространила се и в съседните държави. Но пред инициативата стоят много отворени въпроси и предизвикателства, свързани най-вече с финансирането, оперативния капацитет и политическата воля и желание на местните лидери за сътрудничество и участие. Не на последно място стои и въпросът за мястото на FC – G5S в регион, който изглежда пренаситен от французи, американци и сили на ООН и ЕС.

Въпреки, че Франция едва ли има планове да се изтегля напълно в близко бъдеще, все пак по всичко изглежда, че от Париж има голяма вероятност да поискат да намалят своето военно участие в региона, което вече доста години тежи сериозно върху бюджета. Идеята е в крайна сметка поне част от отговорността по отношение на сигурността да бъде делегирана върху африканските партньори. Твърде спорно е обаче до колко те наистина могат да бъдат считани за надеждни. Съществува голяма опасност местни лидери като президента на Нигер Мамаду Удрису или този на Чад Идриса Деби, да решат да употребят части от корпуса за свои вътрешни цели.

FC – G5S е създаден по подобие на друга инициатива, действаща в региона – the Multinational Joint Task Force (MNJTF) или военно обединение между Нигер, Нигерия, Камерун и Чад, чиито сили се борят с Бoko Харам през последните пет години. В сравнение с еквивалента си обаче, G5 има някои много сериозни и видими слабости, а именно ограничен военен капацитет и финансови проблеми. Докато MNJTF може да разчита на опитните и организирани въоръжени сили на Нигерия и Камерун, то не може да се каже същото за тези на Мавритания, Мали, Буркина Фасо и Чад⁶.

И отново. Ако Нигерия и Камерун имат икономическа и финансова възможност да понесат голяма част от тежестта на MNJTF, то това изглежда съмнително за държавите от G5. Буркина Фасо, Нигер и Чад са сред последните пет държави в индекса за човешко развитие на ООН, Мали и Мавритания не са много по-напред в това отношение⁷. И петте страни съществуват в условията на хроничен дефицит и

⁶ Малийската армия практически представлява същата дезинтегрирана сила каквато е и преди началото на кризата през 2012 г; Мавритания и Чад не са участвали в сериозен военен конфликт през последните три десетилетия, а пък армията на Буркина Фасо е период на реструктуриране след вътрешна криза през 2014 г.

⁷ Human Development Index and its components, <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>

разчитат до голяма степен на донорски и хуманитарни програми. Това е сериозен проблем, най-вече с оглед на факта, че военна сила като FC – G5S изисква годишен бюджет в рамките на 400 – 500 млн. долара. Как и кой ще осигурява подобна цифра всяка година все още не е ясно. Това поставя под сериозен въпрос дългосрочното съществуване на FC – G5S.

При всички положения, джихадистките мрежи и организирани престъпни групи ще се опитат да се възползват от проблемите в FC – G5S. До този момент през последните години те показват изключително гъвкави и завидни умения за извличане на максимални дивиденди при наличието на несигурност, липса на държавност и разделения от политически, етнически, религиозен или езиков характер. Водени от общи каузи те действат координирано в гъвкави съюзи, а в много случаи показват по-успешни умения за осигуряване на елементарни комунални услуги и защита на хората от колкото правителствата. Групата за подкрепа на исляма и мюсюлманите (Jama'at Nusrat al-Islam wal Muslimeen) е най-скорошният пример за подобно нещо и в Де Ре Милитари сме писали вече няколко пъти за нея. Създадена през пролетта на 2017 г. организацията представлява алианс от групировки, вречени във вярност към лидера на Ал Кайда, Айман ал-Заухири.

Справянето с разклоненията на Ал Кайда, както и с десетките други радикални или престъпни групи в много голяма степен зависи от това до каква степен ще бъде спечелено доверието на местните общности. Те трябва да бъдат уважавани, а всяко нарушение на техните права ще тласка повече хора към радикализъм. В този смисъл нигерийската армия представлява добър пример за това какво не бива да се прави. Омразата и желанието за отмъщение кара много войници да извършват брутални военни престъпления в селища контролирани от радикалисти, принуждавайки много хора да потърсят закрила от Боко Харам.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В държавите от Сахел има огромни, отдалечени и изолирани области където трафикът представлява основна част от поминъка на местните общности. Прекъсването на контрабандните канали и борбата с екстремизма и престъпността трябва да върви успоредно с предоставянето на адекватни икономически алтернативи.

Военното решение, макар и необходимо, не бива да бъде единственият начин за справяне с насилието в Сахел. Разумното съчетание на дипломация, регионално сътрудничество на всички нива, финансова подкрепа, политическа воля и военни инструменти е единственият възможен път за намиране на изход от кризата.